

Uchwała z dnia 19 kwietnia 2007 r., III CZP 16/07

Sędzia SN Jacek Gudowski (przewodniczący)

Sędzia SN Antoni Górski (sprawozdawca)

Sędzia SN Marian Kocon

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku "P.H.P.P.T." S.A. w R., (...) przeciwko dłużnikom Jerzemu S. i Janowi S. w przedmiocie nadzoru nad czynnościami komornika po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 19 kwietnia 2007 r. zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim postanowieniem z dnia 21 listopada 2006 r.:

"Czy w trybie art. 759 § 2 k.p.c. dopuszczalna jest zmiana przez sąd prawomocnego postanowienia komornika sądowego w przedmiocie orzeczenia o kosztach postępowania egzekucyjnego w celu usunięcia spostrzeżonych uchybień?"

podjął uchwałę:

Sąd może na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. z urzędu zmienić prawomocne postanowienie komornika, którym wadliwie ustalono wysokość opłaty egzekucyjnej.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim, w ramach wykonywanych funkcji nadzoru judykacyjnego nad działalnością komornika, postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2006 r. wydanym na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. zmienił prawomocne postanowienia komornika w przedmiocie kosztów egzekucyjnych przez obniżenie opłat egzekucyjnych.

Rozpoznając zażalenie komornika, Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim powziął wątpliwość prawną, czy ingerencja z urzędu Sądu Rejonowego w treść prawomocnego postanowienia komornika była dopuszczalna i przedstawił to zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje: (...)

Podstawowym celem i funkcją nadzoru judykacyjnego sprawowanego przez sąd z urzędu na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. jest zapewnienie legalizmu w działaniach komornika, który, jako funkcjonariusz publiczny (por. art. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, jedn. tekst: Dz.U. 2006 r. Nr 167, poz. 1191 ze zm.), jest uprawniony do stosowania przewidzianych w ustawie środków przymusu w celu zapewnienia wykonania orzeczeń sądowych. Z rozpatrywanego punktu widzenia istotne jest, że chodzi o prawomocne postanowienie komornika, które nie korzysta ze wszystkich atrybutów prawomocności, jakie przyznane zostały orzeczeniom sądu, że przedmiotem tego postanowienia jest ustalenie opłaty egzekucyjnej, czyli opłaty należnej samemu komornikowi za dokonanie określonych czynności egzekucyjnych, oraz że formuła art. 759 § 2 k.p.c., uprawniająca sąd do wydawania z urzędu komornikowi zarządzeń zmierzających do zapewnienia należytego wykonania egzekucji oraz usuwania spostrzeżonych uchybień jest tak pojemna i ogólna, że nie wyłącza możliwości podjęcia przez sąd z urzędu ingerencji w treść prawomocnego postanowienia komornika ustalającego wysokość opłaty egzekucyjnej. Co więcej, należy przyjąć, że sprawowana przez sąd na podstawie tego przepisu kontrola legalności działania komornika jest w tym wypadku szczególnie uzasadniona, gdyż wydane przez niego postanowienie o ustaleniu opłaty egzekucyjnej określa wysokość należnego mu wynagrodzenia za dokonane czynności egzekucyjne. Już więc z tej przyczyny nie należy pozostawiać tego rozstrzygnięcia tylko kontroli stron postępowania egzekucyjnego w drodze skargi na czynność komornika, lecz poddać je także nadzorowi judykacyjnemu, sprawowanemu przez sąd z urzędu na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. Nie można tolerować sytuacji, w której komornik dokonuje błędnej wykładni przepisów o kosztach na swoją korzyść i ze szkodą dla stron, a następnie broni się przed poddaniem tej kwestii nadzorowi sądu zarzutem prawomocności swojego postanowienia. W tym przedmiocie należy zdecydowanie dać prymat zasadzie legalności działania komornika przed zasadą *vigilantibus iura scripta sunt*, powoływaną przez przeciwników szerokiego rozumienia zakresu nadzoru judykacyjnego sądu sprawowanego nad komornikiem na podstawie art. 759 § 2 k.p.c.

Nietrafne są zresztą także inne argumenty przeciwko szerokiemu nadzorowi judykacyjnemu nad komornikiem. W szczególności nie przekonuje to – a niniejsza sprawa to potwierdza – że strony postępowania mogą, korzystając z przyznanych

im w ustawie instrumentów prawnych, skutecznie zadbać o prawidłowy tok i legalność czynności komornika. Trudno też zgodzić się ze stwierdzeniem, że możliwość podważania przez sąd z urzędu prawomocnych orzeczeń komornika o kosztach godzi w porządek prawny, oparty na respektowaniu prawomocnych rozstrzygnięć. Jak wspomniano, zasada związania prawomocnymi orzeczeniami dotyczy orzeczeń sądowych i nie można stosować jej mechanicznie do postanowień komornika. Zresztą, gdyby przyjąć, że sąd może ingerować z urzędu w treść orzeczenia komornika tylko do czasu jego uprawomocnienia się, to art. 759 § 2 k.p.c. byłby w dużej mierze przepisem bezprzedmiotowym, gdyż na ogół sąd stwierdza uchybienie komornika już po upływie siedmiodniowego terminu przewidzianego w art. 764 § 4 k.p.c.

Przeciwko ograniczeniu kompetencji sądu przemawia pośrednio art. 767³ k.p.c., dodany przez art. 1 pkt 110 ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 2 lipca 2004 r. (Dz.U. Nr 172, poz. 1804), zgodnie z którym sąd odrzuca skargę, jeżeli wniesiono ją po terminie albo nie uzupełniono w terminie jej braków, chyba że zachodzi podstawa do podjęcia czynności na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. Należy przyjąć, że przewidziana w tym przepisie możliwość podjęcia przez sąd działań nadzorczych z urzędu, mimo odrzucenia skargi wniesionej przez stronę, odnosi się także do sytuacji, w której czynność komornika uprawomocniła się z powodu nieskutecznej próby jej zaskarżenia.

Z tych względów na podstawie art. 390 k.p.c. orzeczono, jak w uchwale, która nie przesądza wszystkich kontrowersji łączących się z zakresem stosowania art. 759 § 2 k.p.c., ograniczając się, zgodnie z zakresem przedstawionego zagadnienia prawnego, do kwestii możliwości wzruszenia przez sąd ustalonych w prawomocnym postanowieniu komornika opłat egzekucyjnych.